

Μιράντα Ξαφά

Senior Scholar, Centre for International Governance Innovation & μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της ΔΡΑΣΗΣ

Η διαμάχη γύρω από το έλλειμμα του 2009

Δημοσιεύθηκε: 20/07/2017

Βασικός ισχυρισμός του αντιμνημονιακού κατεστημένου ήταν ότι η προσφυγή σε δανεισμό από τον «επίσημο» τομέα (ΕΕ-ΔΝΤ) δεν ήταν αποτέλεσμα του δημοσιονομικού εκτροχιασμού και της απώλειας πρόσβασης στις αγορές αλλά του «**φουσκώματος**» του **ελλείμματος από την κυβέρνηση Παπανδρέου**. Η κυβέρνηση Καραμανλή είχε στείλει στη Eurostat τον Απρίλιο του 2009 την εκτίμηση ότι το έλλειμμα του 2009 θα ανερχόταν σε 3,7% του ΑΕΠ, κάτι που αναθεώρησε σε 6,0% σε νέα δήλωση δύο μέρες πριν από τις εκλογές της 4ης Οκτωβρίου. Η κυβέρνηση Παπανδρέου, που κέρδισε τις εκλογές, αμφισβήτησε αυτή την εκτίμηση, επικαλούμενη τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) ότι το ταμειακό έλλειμμα ανερχόταν στο 10% του ΑΕΠ τους πρώτους 9 μήνες του έτους και θα έφτανε το 12-13% του ΑΕΠ μέχρι το τέλος του έτους - εκτίμηση την οποία ο διοικητής της ΤτΕ Γιώργος Προβόπουλος είχε μεταφέρει στους κκ. Καραμανλή και Παπανδρέου προεκλογικά.

Στις 21 Οκτωβρίου η κυβέρνηση Παπανδρέου έστειλε αναθεωρημένη εκτίμηση 12,5% του ΑΕΠ, τιμή που στη συνέχεια αναθεωρήθηκε στο 13,6% στην προγραμματισμένη δήλωση του Απριλίου του 2010. Η Eurostat όμως δεν αποδέχθηκε αυτή την εκτίμηση του ελλείμματος του 2009 ως ορθή και έθεσε επιφυλάξεις στα στοιχεία στην επίσημη ανακοίνωση για όλες τις χώρες της ΕΕ στις 22 Απριλίου, υποδεικνύοντας πολλαπλά ανοιχτά θέματα

στατιστικής καταγραφής που έπρεπε να αντιμετωπισθούν από την Ελλάδα σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς κανόνες (ESA95).

Τον Ιανουάριο του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση-καταπέλτη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010) κατά παραγγελία του Eurogroup, **που εξηγούσε ότι η Ελλάδα υπέβαλλε αναξιόπιστα στοιχεία καθ' όλη την περίοδο 1997-2009**, κατά την οποία η Eurostat δεν είχε τη δικαιοδοσία να παρέμβει στην ουσία του θέματος, που ήταν ότι η στατιστική υπηρεσία (που ήταν τότε Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Οικονομικών και όχι ανεξάρτητη αρχή) λειτουργούσε με μικροπολιτικά κριτήρια. Η απελπισία της Eurostat με τα **«Greek statistics»** είναι ευδιάκριτη στη σελίδα 9 της έκθεσης: *«Οι εταίροι του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος θα πρέπει να συνεργάζονται καλή τη πίστει. Εσκεμμένη μη ορθή υποβολή στοιχείων ή απάτη δεν προβλέπονται στον κανονισμό»*. Η κατηγορία της λαθροχειρίας στα στοιχεία διατυπώθηκε επίσημα σε ψήφισμα της Ευρωβουλής σχετικά με το ρόλο της τρόικας, το οποίο επισημαίνει ότι *«η προβληματική κατάσταση της Ελλάδας οφειλόταν και στη στατιστική λαθροχειρία [«απάτη» - fraud στο αγγλικό κείμενο] κατά τα έτη που προηγήθηκαν της κατάρτισης του προγράμματος»* (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2014).

Η έκθεση του ΔΝΤ που συνόδευε το αίτημα της Ελλάδας για δάνειο από το Ταμείο τον Μάιο του 2010 περιλαμβάνει εκτενή αναφορά στην αναθεώρηση των δημοσιονομικών στοιχείων από την κυβέρνηση Παπανδρέου τον Οκτώβριο του 2009. Αποδίδει την υποβολή ανακριβών στοιχείων προηγουμένως σε *«σοβαρά θεσμικά προβλήματα, που περιλαμβάνουν την περιορισμένη υποχρέωση όσων παράγουν τα στοιχεία να λογοδοτούν για το έργο τους»*. Κάνει επίσης λόγο για πολιτικές παρεμβάσεις στην υποβολή των στατιστικών στοιχείων που στοιχειοθέτησε η Eurostat (IMF, 2010, σελ. 6).

Τον Αύγουστο του 2010 ανέλαβε πρόεδρος της -ανεξάρτητης πλέον- Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) ο Ανδρέας Γεωργίου, πρώην στέλεχος του ΔΝΤ. Τον Οκτώβριο του 2010 ο κ. Γεωργίου υπέβαλε αναθεωρημένα στοιχεία που αύξησαν περαιτέρω το έλλειμμα του 2009 στο 15,4% του ΑΕΠ. Η αύξηση οφειλόταν εν μέρει στο γεγονός ότι περιελήφθησαν στο έλλειμμα και στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης 17 παγίως και βαρέως ζημιογόνες δημόσιες επιχειρήσεις και φορείς (ΟΣΕ, αστικές συγκοινωνίες, αμυντικές βιομηχανίες, ΕΡΤ κ.ά.) όπως προβλεπόταν από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ESA95) που ίσχυε ήδη από το 1996. Άλλες αλλαγές αφορούσαν διορθώσεις στατιστικών καταγραφών για τα ασφαλιστικά ταμεία, καταγραφή των πληρωτέων υποχρεώσεων της Κεντρικής Κυβέρνησης και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κτλ. **Οι αλλαγές αυτές έγιναν σε πλήρη συνεννόηση με τη Eurostat, ώστε να εφαρμοστούν και στην Ελλάδα οι κοινοί κανόνες στατιστικής καταγραφής της ΕΕ και με την τρόικα (ΕΕ, ΔΝΤ, ΕΚΤ), ώστε το σταθεροποιητικό πρόγραμμα να λάβει υπόψη όλες τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου, ακόμα και αυτές που αποσιωπούσαν προηγουμένως. Η Eurostat έλεγξε και συμφώνησε με τη μέτρηση των στοιχείων του 2009 και έκτοτε δέχεται τα ελληνικά στοιχεία της**

ΕΛΣΤΑΤ ανεπιφύλακτα. Αυτό δεν εμπόδισε στελέχη ή μέλη του ΔΣ της ΕΛΣΤΑΤ, συνεπικουρούμενα από πολιτικούς, να αναπτύξουν θεωρίες συνωμοσίας ισχυριζόμενα ότι το «φούσκωμα» του ελλείμματος από την κυβέρνηση Παπανδρέου οδήγησε στα Μνημόνια και να κατηγορήσουν τον κ. Γεωργίου για παράβαση καθήκοντος και κακουργηματική ψευδή βεβαίωση.

Απώτερος στόχος αυτών των μεθοδεύσεων ήταν η μετάθεση των πολιτικών ευθυνών για την οικονομική καταστροφή που προκάλεσε η πελατειακή διαχείριση της εξουσίας σε μη πολιτικά πρόσωπα. Η στηλίτευση του προέδρου της στατιστικής αρχής εξυπηρετεί θεωρίες συνωμοσίας που μετακυλίνουν τις ευθύνες για την κρίση σε τρίτους - Μέρκελ, Σόιμπλε, ΔΝΤ, κερδοσκόποι, κατά περίπτωση (Ξαφά, 2016).

Το εξωφρενικό της υπόθεσης είναι ότι επί έξι χρόνια ο Ανδρέας Γεωργίου, που ανέλαβε πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ τρεις μήνες μετά την υπογραφή του Μνημονίου, διώκεται για ποινικά αδικήματα ενώ όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (ΕΕ, Eurostat, ΔΝΤ, ΤτΕ) συμφωνούν ότι το έλλειμμα του 2009 ήταν 15,4% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση Τσίπρα δέχεται τα στοιχεία πάνω στα οποία βασίστηκε το τρίτο Μνημόνιο που η ίδια υπέγραψε και ζητάει νέα δάνεια και ελάφρυνση χρέους υπολογισμένα στη βάση αυτών των στοιχείων, αλλά αφήνει σκιές να πλανώνται πάνω σε παλαιότερα στοιχεία που βασίστηκαν ακριβώς στην ίδια μεθοδολογία.

Αν φουσκώθηκε το έλλειμμα του 2009, είναι φουσκωμένα και όλα τα ελλείμματα έκτοτε, χωρίς όμως κανείς να μπορεί να υποδείξει πού πήγαν τα λεφτά των δήθεν αχρειαστών δανείων. Είναι καταγεγραμμένο παντού (κρατικός προϋπολογισμός, ΟΔΔΗΧ, Eurostat, ΔΝΤ, Bloomberg κ.ο.κ.) ότι ο καθαρός δανεισμός του ελληνικού Δημοσίου -που ισούται με την αύξηση του δημόσιου χρέους- ανήλθε σε 36 δισ. ευρώ το 2009 (15,4% του ΑΕΠ).

Αν το έλλειμμα του 2009 είναι «φουσκωμένο», κάπου θα βρίσκονται τα δανεικά που περίσσεψαν και επομένως αυτό που θα έπρεπε να μας απασχολεί είναι το «πού τα έκρυψαν»!

Ο φάκελος Γεωργίου δεν λέει να κλείσει παρά το γεγονός ότι σε πέντε περιπτώσεις εισαγγελείς και ανακριτές αποφάνθηκαν ότι ο Ανδρέας Γεωργίου είναι αθώος, κινώντας υποψίες ότι κάποιοι δικαστές υπακούουν σε πολιτικά κελεύσματα εντελώς άσχετα με τη δικαιοσύνη. Η ιστορία αυτή πλήττει αφάνταστα την εικόνα της χώρας και αναδεικνύει το βαθμό σήψης του πολιτικού, θεσμικού και δημοσιογραφικού κατεστημένου της χώρας μας που καταδιώκει τον άνθρωπο ο οποίος αποκατέστησε την αξιοπιστία των ελληνικών στατιστικών στοιχείων, ενώ αφήνει στο απυρόβλητο όσους πράγματι ευθύνονται για την εξαπάτηση με τα «Greek statistics».

Η έντονη διαμάχη για το έλλειμμα του 2009 δείχνει ανάγλυφα ότι δεν θα ξεπεράσουμε την κρίση αν δεν συμφωνήσουμε ποια είναι τα αίτια της. Ο επικεφαλής του γραφείου στην Αθήνα της Wall Street Journal Μάρκος Γουόκερ, προτού επιστρέψει μόνιμα στο Βερολίνο, είπε σε συνέντευξή του στην Καθημερινή: «*Η υπόθεση Γεωργίου δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια προσπάθεια να ξεπλύνουν τις κυβερνήσεις προ μνημονίου και να επιστρέψουν με την πρώτη*

ευκαιρία στις παλιές καλές συνήθειες. Δεν νομίζω ότι έχετε καταλάβει πόσο κακό έχει κάνει στην αξιοπιστία της Ελλάδας αυτή η ιστορία [...] Αν μη τι άλλο, η υπόθεση αυτή για εμένα δείχνει τη σιωπηρή συμμαχία μεταξύ Τσίπρα και Καραμανλή» (Κακαουνάκη, 2017).

*Το άρθρο αποτελεί απόσπασμα του βιβλίου «Δημόσιο Χρέος», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.